



De stenen bergmolen

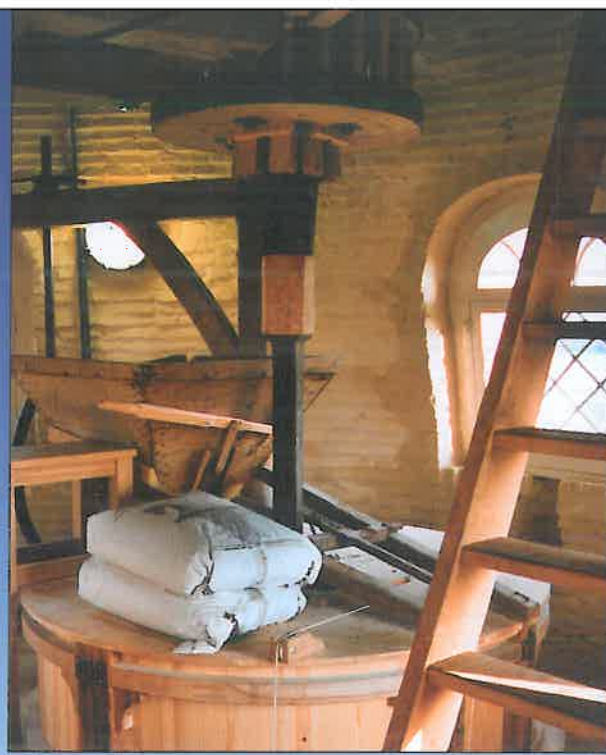
Rijkevorsel telde in het verleden verschillende molens. De oudste vermelding van een windmolen dateert uit het begin van de vijftiende eeuw. Bij de aanvang van de twintigste eeuw maalden er in ons dorp nog twee standaardmolens en twee stenen bovenkruisers. Er waren toen ook nog enkele rosmolens in werking. Van dat hele molenbestand blijft alleen de stenen bergmolen, gebouwd in 1861, over.

The brick tower windmill

Rijkevorsel boasted a number of mills in the past. The oldest reference to a windmill dates back to the beginning of the fifteenth century. At the beginning of the twentieth century, two post mills and two brick smock mills were still in operation in town. At that time, there were a few operating horse-powered mills as well. The brick tower windmill, which was constructed in 1861, is the only one left nowadays.

Le moulin sur butte

Rijkevorsel comptait jadis plusieurs moulins. La mention la plus ancienne d'un moulin à vent date du début du XVe siècle. Au début du XXe, tournaient encore dans notre village deux moulins sur pivot et deux moulins à toit mobile en pierre. Il y avait aussi quelques moulins-manèges en service. Il ne subsiste de tous ces moulins que le moulin sur butte construit en 1861.



De molen wordt beheerd door de VVV-Toerisme Rijkevorsel en is geopend elke tweede en laatste zondag van de maand van 13 uur tot 17 uur. Groepsbezoeken tijdens weekdays kunnen gereserveerd worden bij VVV-Toerisme Rijkevorsel.

The windmill is managed by the VVV (Tourist Board) of Rijkevorsel and is open every second and last Sunday of the month from 1 to 5 p.m. Group visits during working days can be arranged for at the VVV of Rijkevorsel.

Le moulin est géré par l'office VVV-Toerisme Rijkevorsel (Syndicat d'initiative) et est ouvert au public chaque deuxième et dernier dimanche du mois, de 13h00 à 17h00. Il est possible de réserver des visites de groupe pendant la semaine auprès de VVV-Toerisme Rijkevorsel.

VVV-Toerisme Rijkevorsel

Molenstraat 5
2310 Rijkevorsel
Tel.: 03/340.00.12
Fax: 03/340.00.70
E-mail: vvv.toerisme@rijkevorsel.be
www.rijkevorsel.be



groen, wit, geel
De Kempen
RIJKEVORSEL



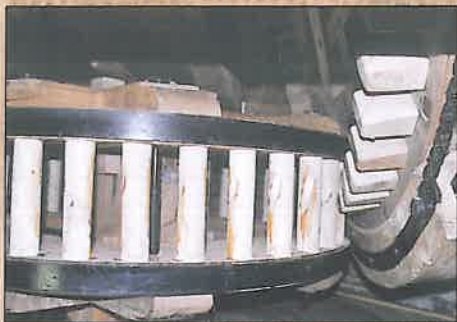
De stenen bergmolen
The brick tower windmill
Le moulin sur butte

VVV-Toerisme Rijkevorsel, 2002, 04/09/20 0897/1 Foto: M. De Geel, J. B. K.

Door de grote inkompoort werd destijds het graan met paard en kar in de molen binnengebracht. Boven het gelijkvloers zijn er in de molenromp nog vier verschillende zolders die elk hun functie hebben.

Op de **meelzolder** komt het meel uit de meelschuif en wordt het in zakken opgevangen en gewogen. De maalstoel met het steenkoppel waartussen het graan gemalen wordt, is opgesteld op de **steenzolder**. Centraal van deze zolder tot in de molenkap draait ook de verticale as of koning. Op de **luizolder** bevindt zich het mechanisme dat met molenkracht de zakken graan naar boven hijst. De **kapzolder** bevat de voornaamste molenmechaniek, de molenas met molenvang (rem) en de overbrenging van verticale naar horizontale as.

De kap-en luizolder zijn normaal verboden voor het publiek en enkel toegankelijk voor de molenaars tijdens smeeren- en onderhoudsbeurten.



Deze stenen bovenkruier (enkel de kap kan naar de wind gedraaid of gekruid worden) werd opgericht in 1861-1862 voor Joseph Brusselaers, ter vervanging van zijn houten staak-of standaardmolen die hier in 1861 afbrandde. Op het molendomein aan De Potbergen werd sedert 1847 ook smout geslagen in een binnenrosmolen.

In 1884 nam zoon Joannes Brusselaers het molenaarsbedrijf over. Acht jaar nadien in 1892 werd de windmolen verkocht aan Jan Janssen-Claessen, een landbouwer uit Vosselaar. Rond 1900 werd er in de molen voor de aandrijving een motor geplaatst. Josephus Hendrickx, een molenaar uit Beerse, kocht de windmolen in 1927.

In 1945 werd de molen verkocht aan Jan Van Opstal-De Koninck die er mee maalde tot ongeveer 1960.

De beltmolen werd in 1993 als monument beschermd en in 1996 door de gemeente Rijkevorsel aangekocht.

Na een periode van veertig jaar stilstand en verval werd hij onder leiding van architect Paul Gevers opnieuw tot maalvaardige graanwindmolen gerestaureerd door de Nederlandse Molenbouw-firma Adriaens in 2000-2001.

De voet van de molenbelt of berg is gelegen op 28 meter boven de zeespiegel, ter streke "de Potbergen", niet ver van de waterscheidingslijn tussen Maas en Schelde.

In the old days, a horse and cart brought the grain into the mill through the large entrance gate. Above ground floor, the tower has four different lofts, each with their own function.

In the **flour loft**, the flour from the flour slide is collected in sacks and weighed. The milling seat and the pair of millstones between which the grain is milled are installed in the **stone loft**. The upright, or main shaft runs from the centre of this loft up to the cap. The **hoisting loft**, as its name suggests, houses the machinery by means of which the sacks of grain are hoisted up, using the power of the windmill.

The cap loft contains the key mechanism, the windshaft with brakewheel and the transmission from vertical to horizontal shaft.



The cap loft as well as the hoisting loft are normally not open to the public, as they are only accessed by the millers for lubrication and maintenance purposes.

This brick smock mill (only the cap, or smock, can be rotated to face the wind) was erected in 1861-1862 for Joseph Brusselaers, to replace his wooden post mill which had burnt down in 1861. There was also a horse-powered mill in operation on the windmill's premises at 'De Potbergen' as of 1847.

Joannes Brusselaers, the miller's son, took over the mill in 1884.

Eight years later in 1992, the windmill was sold to Jan Janssen-Claessen, a farmer from Vosselaar.

Around 1900, a motor was installed to drive the mill.

Josephus Hendrickx, a miller from Beerse, purchased the windmill in 1927.

The mill was sold to Jan Van Opstal-De Koninck in 1945, who kept the mill in production until about 1960.

The brick tower windmill acquired the status of protected monument in 1993 and was purchased by the local authorities of Rijkevorsel in 1996.

After a period of forty years of inactivity, it was restored under the supervision of architect Paul Gevers, by the Dutch Mill Construction Company Adriaens in 2000-2001 and now is an operable grain windmill again.

The base of the tower hill is situated at 28 metres above sea level, at "de Potbergen", close to the water parting between Maas and Schelde



Le blé était acheminé autrefois par une charrette tirée par des chevaux qui passait le grand porche d'entrée. Au-dessus du rez-de-chaussée, il y a encore dans le corps du moulin quatre greniers qui remplissaient chacun une fonction spécifique.

Le **grenier à farine** contenait la farine acheminée par une coulisse pour être ensuite mise en sacs et pesée. La paire de meules qui servait à moudre le blé est exposée dans le **grenier aux meules**. La pièce centrale de ce grenier est l'axe vertical qui tourne jusque dans la calotte du moulin. Le **grenier au tire-sac** abrite le mécanisme qui hisse les sacs de blé en utilisant la force du moulin. Le **grenier à calotte** contient le principal mécanisme du moulin : l'axe du moulin avec le frein de la roue et la transmission de l'axe vertical à l'axe horizontal.

Le grenier à calotte et le grenier au tire-sac ne sont normalement pas ouverts au public et ne sont accessibles qu'aux meuniers pour des travaux d'entretien et de lubrification.

Le pied de la butte du moulin est situé à 28 mètres au dessus du niveau de la mer, au lieu-dit "de Potbergen", non loin de la ligne de séparation des eaux de la Meuse et de l'Escaut.